

Milli Edebiyat Dönemi

[1911 - 1923]

Ü.4

Milli Edebiyat Dönemi

11. Sınıf 4. Ünite

Milli Edebiyatın Oluşumu ve Genel Özellikleri

- ◆ Bu dönemde Türkçülük, Osmanlıcılık, İslamcılık, Adem-i Merkeziyetçilik, Batıcılık akımları etkilidir.
- ◆ Milli edebiyat, Türkçülük düşüncesinin edebiyat alanına uygulanmasıdır.
- ◆ 1908'den sonra Türkçülük düşüncesini benimseyen aydınlar; Türk Derneği, Türk Yurdu Derneği, Türk Ocağı Derneği gibi dernek ve Genç Kalemler, Türk Yurdu, Halka Doğru, Yeni Mecmua gibi dergiler yoluyla çalışmalar yapmışlardır.
- ◆ Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem ve Ziya Gökalp Milli Edebiyatın kurucularıdır.
- ◆ 1911'de Ömer Seyfettin'in Genç Kalemler dergisinde yayımladığı "Yeni Lisan" makalesi Milli Edebiyatın dil anlayışını belirlemiştir.
- ◆ Ömer Seyfettin, "Yeni Lisan" makalesiyle ve hikâyeleriyle; Ali Canip Yöntem, incelemeleriyle; Ziya Gökalp, sosyolojik çalışma ve teorisyenliğiyle Milli Edebiyatın doğmasına katkıda bulunmuştur.
- ◆ Servet-i Fünûn'dan kalanlarla ve Fecr-i Aticilerle edebi kavgalar yapmışlardır. Bu kavgalardan galip çıkmışlardır.
- ◆ Fecr-i Aticiler daha sonradan Milli Edebiyatçılara katılmışlardır. (Refik Halit Karay, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Fuat Köprülü, Hamdullah Suphi Tanrıöver gibi)
- ◆ Batı taklitçiliğinden kaçınarak, milli konulara yönelme, yeni ve milli bir edebiyat ortaya koyma amacı güdülmüştür.
- ◆ Türk kültürü ve tarihi el değmemiş bir hazine olarak kabul edilmiştir.
- ◆ Dil birliğini, ulus-devlet anlayışının temeli olarak gören Milli Edebiyatçılar Türkçeyi bilim ve sanat dili haline getirme, dil bilinci yoluyla milli bilinç oluşturma, halk kültürüne yönelme ve halkı eğitime gibi amaçlarına ulaşmak için dilde sadeleşmeye gitmişlerdir.
- ◆ Sade bir dili savunmuşlar, dilde karşılığı bulunan ve dilimize fazla oturmayan Arapça ve Farsça sözcükler kullanılmamıştır. Sadece yabancı ilim terimleri kullanılmaya devam etmiştir.
- ◆ "Toplum için sanat" anlayışı çerçevesinde eserler ortaya konmuştur.
- ◆ Halkın yaşamı ve sorunlarının yanı sıra bireysel konular da işlenmiştir.
- ◆ Mizahi üslup önemsenmiş, mizah ve hiciv türünde eserler de verilmiştir.
- ◆ Şiirlerde hece vezni kullanılmıştır. Eserlerin hemen hepsinde İstanbul Türkçesi tercih edilmiştir.

ÖMER SEYFETTİN

2. Dönem 2. not

Genel Özellikleri	1
Düşünce Akımları	2
Öğretici Metinler	3
Şiir	4
Hikâye	8
Roman	10
Tiyatro	11

ÖĞRENCİNİN

ADI SOYADI:

SINIFI, NUMARASI:

•Türkçülük

•Genç Kalemler Dergisi

•Yeni Lisan Makalesi

•Sade Dil

•Milli Kültür

•Türk Tarihi

Milli Edebiyat Dönemi ve Öncesinde Osmanlı'da Görülen Düşünce Akımları

BATICILIK:

Yönetimde, sosyal hayatta, eğitimde Avrupa devletleri örnek alınarak Batılı olma düşüncesi ön plandadır. Gerçek ilerleme sadece bu yönde olacaktır. Tevfik Fikret

OSMANLILIK

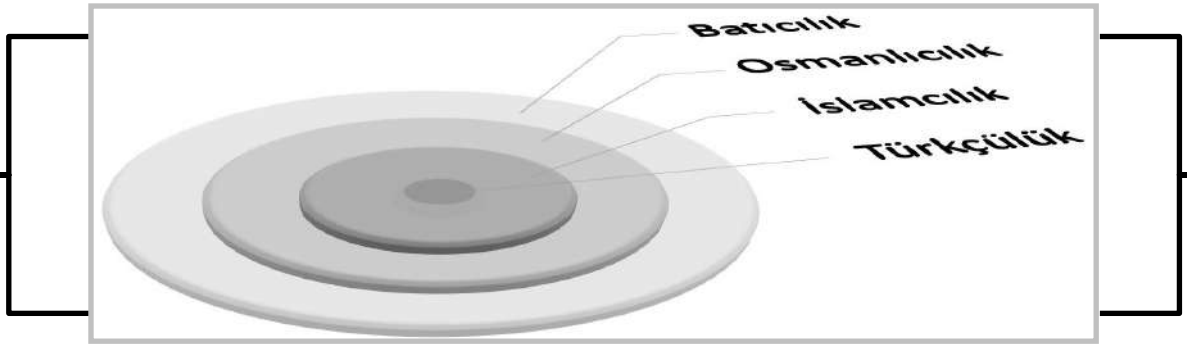
Din, dil, ırk ayrımı yapmadan ülkedeki herkesi Osmanlı çatısı altında birleştirme düşüncesidir. Jön Türkler

İSLAMCILIK

Ülkede yaşayan insanların İslam çatısı altında birleştirilmesi gerektiği ve İslam esaslarına bağlı yaşam biçimi savunan düşüncedir. Mehmet Akif Ersoy

TÜRKÇÜLÜK

Ülkede yaşayan Türklerin tek bayrak altında toplanması gerektiğini savunan akımdır. Bu akım kurtuluşun sadece Türklerin dayanışmasına bağlı olduğunu savunur. Ziya Gökalp

Genç Kalemler Dergisi ve Yeni Lisan Makalesi

Genç Kalemler dergisi 1911 yılında Selanik'te Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem ve Ziya Gökalp tarafından çıkarılan bir dergidir. Bu dergide yayımlanan Yeni Lisan makalesi ise Milli Edebiyatın bildirisi durumundadır. Bu hareketin temelini dilde sadeleşme akımı oluşturmaktadır.

Bu makalede bulunan maddeler kısaca şu başlıkları içermektedir.

- ◆ Arapça ve Farsça dilbilgisi kurallarının kullanılmaması, Türkçeden bu kurallarla yapılan düzenlemelerin kaldırılması gerekliliği.
- ◆ Arapça ve Farsça kelimelerin Türkçede söylendiği gibi yazılması gerekliliği.
- ◆ Başka Türk lehçelerinden kelimeler alınmaması gerekliliği.
- ◆ İstanbul Konuşması esas alınarak yeni bir yazı dilinin meydana getirilmesi düşüncesi.
- ◆ Yazı dili ile konuşma dili arasındaki farklılığın kaldırılması gerekliliği.
- ◆ Dergide yeni dil anlayışının çerçevesi çizilirken bir yandan da bu dil anlayışına uygun eserler kaleme alınmıştır.

Milli Edebiyat Döneminde Öğretici Metinler

Milli Edebiyat Dönemi öğretici metinlerinde dilde sadeleşme hareketleri görülür. Bu hareketin temel amaçları şöyle sıralanabilir.

- ◆ Halkı eğitme
- ◆ Halkı kendi kültürüne yöneltme
- ◆ Dil birliğini ulus - devlet anlayışının temeli olarak görme
- ◆ Dil bilinci yoluyla milli bilinci oluşturma
- ◆ Türkçeyi bilim ve sanat dili haline getirme

Milli edebiyat dönemindeki öğretici metinlerde dönemin sosyal hayatı ve gerçekliği arasından bağ vardır. Bu dönemlerdeki metinlerde yeni ifadeler, kavramlar ve sözler göze çarpar.

Meşrutiyetin ilanı, Türkçülük, milliyetçilik Balkan Savaşı İzmir'in ve İstanbul'un işgali, milli mücadele bu dönem öğretici metinlerinin en dikkat çeken konularıdır.

a. Makale:

Siyasi ve toplumsal konular, düşünce akımları ve dil konuları işlenmiştir.

Sanatçılar makaleyi halkı bilinçlendirmek, eğitmek amacıyla kullanmışlardır.

Bu dönem sanatçıları Türkçülük akımını tüm yönleriyle ortaya koymak, yeni dil anlayışını benimsetmek, siyaseti yönlendirmek için makaleyi tercih etmişlerdir.

Ömer Seyfettin, **Ali Canip Yöntem** ve **Ziya Gökalp** makaleleriyle milli duygu ve düşüncelerini dile getirmişlerdir.

Ömer Seyfettin'in Yeni Lisan makalesi Milli edebiyatın başlangıç bildirgesidir.

Ali Canip Yöntem, makalelerini "Milli Edebiyat Meseleleri ve Cenap Bey ile Münakaşalarım" adlı eserinde toplamıştır.

Ömer Seyfettin'in

Yeni Lisan makalesi

Milli Edebiyatın

başlangıç

bildirgesidir.

b. Fıkra

Milli Edebiyat Dönemi'nde günlük sosyal konuların yanında, bir kişiyi ya da edebi bir konuyu tartışan fıkralar da keleme alınmıştır.

Refik Halit Karay'ın "Bir Avuç Saçma, Bir İçim Su, Ay Peşinde, Guguklu Saat"

Falih Rıfkı Atay'ın "Eski Sanat, Çile, İnanç, Kurtuluş, Pazar Konuşmaları"

Orhon Seyfi Orhon'un "Kulaktan Kulağa" bu dönemin önemli fıkra yazılarıdır.

c. Sohbet (Söyleşi)

Milli Edebiyat Dönemi'nde sohbet yazı türü de toplum için kullanılmıştır. bu dönem sohbet yazılarında siyasal ve sosyal eleştiri öne çıkarılmıştır.

Yahya Kemal'in "Tarih Muhasebeleri"

Ahmet Rasim'in "Ramazan Sohbetleri"

d. Edebiyat Tarihi

Türk edebiyatı tarihi konusunda verimli çalışmalar Milli Edebiyat Dönemi'nde başlamıştır. Fuat Köprülü, Türk Edebiyatı'nı İslamiyet öncesinden bugüne kadar olan dönemi bir bütün olarak ele almıştır.

e. Edebi Tenkit

Milli Edebiyat Dönemi polemik ve edebi tenkit bakımından çok hareketli geçmiştir. Genç Kalemler dergisinin çıktığı süre boyunca, daha çok Ömer Seyfettin ve Ali Canip tarafından hemen her sayıda yayımlanan polemik ve tenkitler, Yeni Lisan Hareketinin ve Milli Edebiyat anlayışının açıklamasıdır.

Ali Canip'in Milli Edebiyat anlayışına şiddetle muhalif olan Cenap Şahabettin ile yaptığı münakaşar bu devrin en çok ilgi uyandıran polemikleri arasındadır.

Ali Canip Yöntem'in "Milli Edebiyat Meseleleri ve Cenap Bey ile Münakaşalarım"

f. Mizah ve Hiciv

Milli Edebiyat Dönemi Türk mizahının en hareketli olduğu, en çok geliştiği ve modern anlama en çok yaklaştığı dönemdir. bu dönemde kişisel unsurlardan kurtulan mizahın sosyal ve siyasi konulara yöneldiğini, nükte ve konu bakımından zenginleştiğini, fikir yönünden güçlenerek önemli bir çok temsilci yetiştirdiğini görüyoruz. bu temsilcilerin en önemlisi hiç şüphesiz **Refik Halit Karay**'dır.

Milli Edebiyat Döneminde Şiir

- ◆ Şiirde **hece ölçüsü** ve İstanbul ağızı esas alınmıştır.
- ◆ Milli edebiyat şairlerinin çoğu şiir yazmayı aruz ile öğrenmişlerdir. Bu yüzden aruzla çok sayıda şiirleri vardır.
- ◆ Halk edebiyatının gerçek edebiyatımız olduğu savunulmuş ve **halk edebiyatı** örnek alınmıştır.
- ◆ Şiirde sadece kişisel konular değil, **toplumsal konularda** işlenmiştir.
- ◆ Beş Hececiler, beraberce aruzu bırakıp hece ile yazmaya başlamış ve edebi değeri yüksek şiirler yazmışlardır.
- ◆ Her ne kadar toplumsal konulardan bahsedilse de **şiirin estetik zevk ürünü** olduğu gerçeğini inkar etmemişlerdir.
- ◆ Şiirin konularını **ulusal milliyetçi** konular ve halkın içinde bulunduğu durum, **milli mücadele** oluşturmaktadır.
- ◆ Şiirde yarım, tam ve zengin kafiyeleler kullanılmaktadır.
- ◆ Türkçü ve milliyetçi konular konuşma dilinin özellikleri ile anlatılmış, sıcak ve samimi bir üslup oluşturulmuştur.
- ◆ **Ziya Gökalp, Yahya Kemal, Mehmet Akif Ersoy, Halit Fahri Ozansoy, Enis Behiç Koryürek, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon, Faruk Nafiz Çamlıbel** bu dönemin önemli şairleridir.

Fecr-i Ati Şiiri ile Milli Edebiyat Şiirinin Karşılaştırılması

Fecr-i Ati şiirleri aruz ölçüsüyle, ağır dille, sanat kaygısıyla bireysel konuların işlendiği şiirlerdir. Sanatsal değerleri yüksektir.

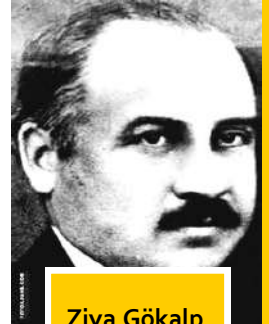
Milli Edebiyat şiiri ise sade dil ve hece ölçüsü ile yazılır. Toplumsal konuların işlendiği bu şiirlerde didaktiklik ağır basar doğal olarak sanat değerleri düşüktür. Şiirin siyasi görüşleri yaymak için bir araç olarak görüldüğü bu dönemde temel siyasi düşünce "Milliyetçiliktir".

Milli Edebiyat Dönemi Şairleri

Ziya Gökalp (1876 - 1924)

- ◆ 1911'de **Genç Kalemler** dergisini kurucu üyeliğini yapmıştır.
- ◆ **Türkçülük fikrinin şiirimizdeki ilk temsilcisidir.** Bu fikir onun şiirlerinin temelini oluşturmaktadır.
- ◆ **Toplum için sanat** anlayışını benimseyen Ziya Gökalp, eserlerinde sade bir dil kullanmıştır.
- ◆ **Hece ölçüsü** ile yazdığı şiirlerinde canlı bir **İstanbul ağızı** dikkat çekmektedir.
- ◆ Konuşma dili ile yazı dilinin ayrı olmaması gerektiğini savunmuştur.
- ◆ Ziya Gökalp'in şiirlerini: destansı şiirler, vatani şiirler, öğretici şiirler, lirik şiirler ve çocuk şiirleri başlığı altında toplamak mümkündür.
- ◆ İlk **sosyoloğumuz** olan şair, "kültürde birlik" fikri ile hareket etmiştir.
- ◆ **Türkçülüğü sistemleştiren ve sınıflandıran sanatçının en önemli eseri "Türkçülüğün Esaslarıdır."**
- ◆ Eserleri: Şiir: Kızıl Elma, Yeni Hayat,

Diğer: "Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak", Türkçülüğün Esasları, Altın Işık

Ziya Gökalp

"Türkçülük, Türk ulusunu yüceltmek demektir." Ziya GÖKALP

Mehmet Emin Yurdakul (1869 - 1944)

- ◆ Türk Şairi ve Milli Şair olarak anılmıştır.
- ◆ **Türk Yurdu** dergisinin kurucusudur.
- ◆ Şiirlerini **Türkçülük fikri** etrafında şekillendirmiştir.
- ◆ Anadolu'dan Bir Ses yahut **Cenge Giderken** şiiri ile tanınmıştır.
- ◆ Halk şiiri nazım biçimlerini, **hece ölçüsünü ve halk dilini** kullanmıştır.
- ◆ Teknik bakımdan zayıf şiirleri **coşkunluk** veren üslubu sayesinde kendisini okutur.
- ◆ Halkı kurtuluş savaşında teşvik etmek için Anadolu'yu dolaşmıştır.

Mehmet Emin

Eserleri: Şiir: Türk Sazı, Ey Türk Uyan, Turan'a Doğru... **Düzyazı:** Fazilet ve Asalet, Dante'ye

Ali Canip Yöntem (1887- 1967)

- ◆ Edebiyat Hayatına Fecr-i Ati'de başlamış, daha sonra Milli Edebiyata geçmiştir.
- ◆ Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp ile birlikte Milli Edebiyatın kurucuları arasındadır.
- ◆ Şiirlerinde daha çok aşk ve doğa temalarını işlemiştir.
- ◆ Hem aruz hem hece ölçüsünü kullanmıştır.
- ◆ Batı nazım biçimlerini ustalıkla kullanmıştır. Terze-rima'nın en güzel örneklerini vermiştir.
- ◆ Cumhuriyet Döneminde hazırladığı ders kitapları ve yaptığı incelemeleriyle tanınmıştır.

Eserleri:

Şiir: Geçtiğimiz Yol

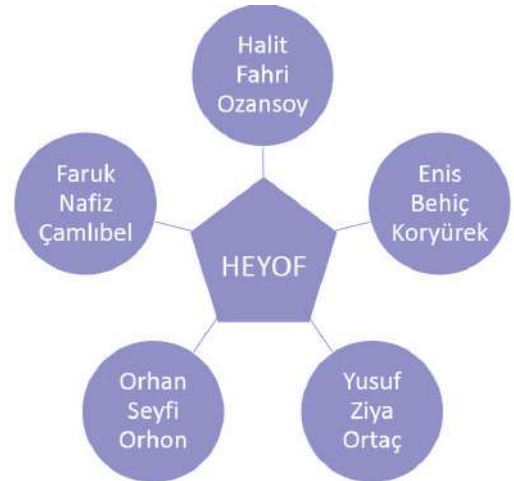
Ders Kitabı: Edebiyat

A) Beş Hececiler

Servet-i Fünun dergisi etrafında "Şairler Derneği" ismiyle kümelenen kimi genç sanatçılar, şiirde konuşma dilinin kullanılması ilgili fikir birliğine varmışlardır. Türk edebiyatında "Beş Hececiler" olarak anılan bu sanatçılar özellikle şiir dilinin yalınlaşmasında ve hecenin milli ölçü olarak kabul edilmesinde büyük rol oynamışlardır.

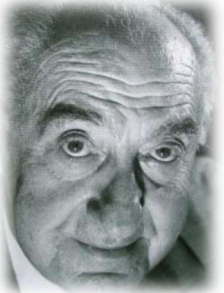
Şiirlerinde yurt gerçeklerine de yer veren Beş Hececiler, genellikle sevgi ve doğa temalarını işlemişlerdir. Memleketçi şiirin yaygınlaşmasında etkili olmuşlardır. Zamanlar Mehmet Akif, Ahmet Haşim, Yahya Kemal gibi şairleri de etkileyerek sade dille şiir yazmaya yöneltmişlerdir.

- ◆ Halit Fahri Ozansoy, Enis Behiç Koryürek, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon, Faruk Nafiz Çamlıbel'in oluşturduğu bir edebi topluluktur.
- ◆ Şiire aruzla başlamışlardır. Zamanla hecenin en önemli savunucusu olmuşlardır.
- ◆ Özellikle Ziya Gökalp'tan etkilenerek Milli Edebiyat akımına yönelmişlerdir. Şiirlerinde sadelik esastır.
- ◆ Anadolu'yu ve Anadolu insanının yaşamını coşkuyla yansıtmışlardır.
- ◆ Süsten uzak, günlük konuşma diliyle şiirler yazmışlardır.
- ◆ Ağırlıklı olarak hece ölçüsünü ve dördlülüğü kullanmışlardır.
- ◆ Cumhuriyet Dönemine bu toplulukla girilmiştir.

Beş Hececiler

{ H.E.Y.O.F. }

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
Halit Fahri OZANSOY (1891 - 1971) 	◆ "Aruza Veda" şiiriyle aruz ölçüsünü bırakmış ve heceye yönelmiştir. ◆ Şiirlerinde gündelik Türkçeyi başarılı bir şekilde kullanmıştır. ◆ Şiirlerinde tema olarak aşk, ölüm ve bireysel konuları işlemiştir. ◆ Şiir dışında tiyatro, roman, anı, türünde de eserleri vardır.	• Rüya • Efsaneler • Cenk duyguları • Zakkum • Bulutlara Yakın
Enis Behiç KORYÜREK (1892 - 1949) 	◆ Aruzla başladığı şiir hayatına hece ile devam etmiştir. ◆ Kurtuluş Savaşı yıllarında milli duygulara şiirlerinde yer vermiştir. Milli duygular en ateşli işleyen grup şairidir. ◆ Hece ölçüsü üzerinde çalışmalar yapmıştır. Bazı durakları değiştirmiştir. ◆ Zamanla epik şiirden mistik şiire geçiş yapmıştır.	• Miras • Varidat-ı Süleyman • Güneşin Ölümü
Yusuf Ziya ORTAÇ (1896 - 1967) 	◆ Akbaba adlı mizah dergisini çıkardı. ◆ Sürükleyici bir anlatımla yazdığı fıkralarda siyasal mizahın başarılı örneklerini vermiştir. ◆ Şiirde yeteri kadar başarılı olamayan sanatçı, yergi, gülmece ve gazetecilikte daha başarılı olmuştur. ◆ Roman, öykü ve tiyatrolar yazmıştır.	• Akından Akına • Aşıklar Yolu • Cenk Ufukları • Yanardağ • Sarı Çizmeli Mehmet Ağa
Orhan Seyfi ORHON (1890 - 1972) 	◆ Şiirlerinde daha çok bireysel konular işlemiş; fakat milli konulara da yer vermiştir. ◆ Konuşma dilini ve halk dilini başarıyla kullanmıştır. ◆ Divan edebiyatı kalıplarını hece ölçüsü ile yazmıştır. ◆ Akbaba, Çınaraltı, Güneş, Papağan gibi dergiler çıkarmıştır.	◆ Peri Kızı ile Çoban Çeşmesi ◆ Fırtına ve Kar ◆ Gönülden Sesler ◆ Dün Bugün Yarın
Faruk Nafiz ÇAMLİBEL (1898 - 1973) 	◆ Beş Hececilerin en başarılı ismidir. Aruzu tamamen terk etmiştir. ◆ Şiir dilinde yeni bir söyleyiş çığırı açmıştır. ◆ Şiirlerinde hem Anadolu'ya hem de bireysel konulara değinmiştir. ◆ İstanbul'dan ayrılmadan önce romantik şiirler yazmıştır. Anadolu'yu gördükten sonra ise gerçekçi bir duyarlılıkla yurt gözlemlerine yer vermiştir. ◆ "Sanat" adlı şiiri memleketçi şiirin ilk bildirisi gibidir.	◆ Han Duvarları ◆ Dinle Neyden ◆ Çoban Çeşmesi ◆ Gönülden Gönüle

B) ÖZ ŞİİR (SAF ŞİİR)

Milli edebiyat şairlerinin oluşturduğu şiir anlayışına bir karşı çıkış olarak ortaya çıkmıştır. Milli edebiyat şiirinde yaratılan "heyecan" ortadan kalktığına geriye kalanın yavan bir şiir olduğunu savunurlar, dolayısıyla tüm ideoloji-lerden bağımsız ve şiirin estetik boyutuna önem veren bir şiir yaratmak isterler.

- ◆ Şiirde dil her şeyin önünde gelir görüşü ile hareket etmişlerdir.
- ◆ Divan şiirinin biçimci yapısından vaz geçilmemiştir.
- ◆ Hece ve aruz ölçüsü diye bşir ayırım yamamışlardır.
- ◆ Dilde sadeleşme değil "saflaşma" en başta gelen unsurlardan biridir.
- ◆ Bu şairler için önemli olan şey iyi ve güzel şiir yazmaktır.
- ◆ Şair öğretmek ve anlaşılacak değil haz uyandırmak amaçındadır.
- ◆ Şiirde mükemmelliğe kusursuzluğa ulaşma çabası vardır.
- ◆ Sanat sanat içindir.
- ◆ Sembolizm akımından etkilenme söz konusudur.
- ◆ Şiir ideolojinin esiri olmamalıdır. Şairler her türlü ideolojik çekişmenin dışına çıkıp okuyucuda estetik haz uyandırma

Estetik kaygılar ön planda,
Sanat sanat için,
Tamamıyla bireysel,
Kendine has şiir dünyası
İlk temsilcileri:
Ahmet Haşım,
Yahya Kemal

ÖZ ŞİİR ANLAYIŞININ TEMSİLCİLERİ

Ahmet Haşım

Yahya Kemal

Ahmet Hamdi Tanpınar
Cahit Sıtkı Tarancı
Ahmet Muhip Dıranas
Necip Fazıl Kısakürek
Özdemir Asaf
Behçet Necatigil

Fecr-i Ati Notunda anlatıldı.

Yahya Kemal BEYATLI (1884 - 1954)

- ◆ Geçmiş bugüne birleştirerek sanat anlayışını ortaya koymuştur.
- ◆ Neo - Klasizmin etkisiyle divan şiiri tarzında gazel şarkı, rübai ve mesnevi yazmıştır.
- §§§ Neo - Klasizm, "klasik değerlere dönüş anlamına gelir. Fransa'da ortaya çıkmıştır. Neo - Klasikler, geçmiş, eski edebi zevkleri modern bir üslupla işlemeyi savunmuşlardır. §§§
- ◆ Yahya Kemal Divan Edebiyatı ile Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı arasında bir köprü olmuştur.
- ◆ İstanbul'u kendisine "İstanbul Şairi" dediyecek kadar çok işlemiştir.
- ◆ Yazılarıyla halkı Milli Mücadeleye teşvik etmiştir.
- ◆ Eserlerinde İstanbul, milli duygular, vatan, tarih, ölüm, musiki sonsuzluk, aşk gibi konuları işlemiştir.
- ◆ Düz yazılarında ise İstanbul kültürünü ve İstanbul'un güzelliğini, siyasi gelişmeleri, memlekete meselelerini ve tarihi konuları ele almıştır.
- ◆ İstanbul Türkçesi'ne hakimiyet göze çarpar.
- ◆ "Ok" şiiri dışında bütün şiirlerini, aruz ölçüsü ile yazmıştır.
- ◆ Öz şiir anlayışında şiirler vermiştir.ç
- ◆ Hayattayken hiç kitap yayımlamamıştır.
- ◆ Şiir musiki gibi bir akıttır. Diyerek ahenge önem vermiştir. Tam kafiyeler kullanmıştır.

Yahya Kemal

Eserleri:

Şiir: Kendi Gök Kubbemiz, Eski Şiirin Rüzgârıyla, Rubailer

Nesir: Eğil Dağlar, Siyasi ve Edebi Portreler, Edebiyata Dair,

C) HALKIN YAŞAYIŞ TARZINI VE DEĞERLERİNİ ANLATAN MANZUMELER

- ◆ Manzum hikâye ya da manzume, şiirin kafiye, redif, dize, ritim gibi yapı unsurlarını kullanarak anlatılan hikâyelerdir.
- ◆ Öyküden tek farkı şiir biçimde yazılmış olmasıdır.
- ◆ Divan şiirindeki mesnevinin karşılığı olan bu türün edebiyatımızdaki en önemli temsilcisi Mehmet Akif Ersoy'dur.
- ◆ Mehmet Akif haricinde bir diğer büyük manzum hikaye yazarımızda Servet-i Fünun şairi olan Tevfik Fikret'tir. Akif'in Manzum hikâyeleri Fikret'inkilere göre daha sade bir dille yazılmıştır.
- ◆ Nazmı nesre yaklaştırmaya çabasının bir sonucu olarak doğan manzum hikâyeler her konuda yazılabilir. Milli Mücadele döneminde ise toplumsal konular, dini ve milli meseleler etrafında şekillenmiştir.
- ◆ Mehmet Akif halkın yaşam biçiminin gerçekçi bir şekilde başarıyla yansıtmıştır.
- ◆ Akif, Manzum hikâyelerinde aruz vezni kullanmıştır.
- ◆ Mehmet Akif'in manzum hikâyelerinde didaktik (öğüt verici) yön ağır basmaktadır.
- ◆ Toplumsal konular değişen bu manzumelerde Akif halka seslenen bir hava içindedir. Konuşma dilinin imkanlarında faydalanır.
- ◆ Manzum Hikâyelerde asonans ve aliterasyondan sıklıkla yararlanılır.

Mehmet Akif ERSOY

Fecr-i Ati Notunda anlatıldı.

Milli Edebiyat Döneminde Olay Çevresinde Gelişen Edebi Metinler

A. Anlatmaya Bağlı Edebi Metinler

1. Hikâye:

- ◆ Milli Edebiyat döneminde kısa hikâye türü önem kazanmış başlı başına bir edebi tür olmuştur.
- ◆ Bu dönem hikâyeleri realizmden etkilenmiştir.
- ◆ Olayların geçtiği mekan İstanbul ile sınırlı kalmayıp Anadolu'ya ve ülke sınırları dışına taşar.
- ◆ Hikâyelerde acı ve gülünç olaylar iç içedir. Çünkü yazarın amacı hayatı tüm yönleriyle anlatmaktır.
- ◆ Gözlem önem kazanmıştır. Tasvir gerçekçi; anlatım, akıcı ve sürükleyicidir.
- ◆ Ömer Seyfettin'in hikâyeleri başta olmak üzere çoğu hikâye şaşırtıcı sonla biter.
- ◆ Dil, Millî Edebiyat akımına uygundur. Konuşma dilini yansıtan sade bir dil kullanılmıştır.
- ◆ Milli duyarlılığı öne çıkaran konulara sıklıkla işlenmiştir.
- ◆ Konular, Anadolu'dan, toplum yaşamından ve tarihi olaylardan alınmıştır.
- ◆ "Maupassant" tarzı hikâyenin örneği olan olay hikâyeleri yazılmıştır.
- ◆ Bu dönem hikâyeleri Servet-i Fünun hikâyelerinden başarılıdır.
- ◆ Bu dönem hikâyelerinde tipler, dış görünüşleriyle, çehre ve davranışlarıyla anlatılmıştır.
- ◆ Milli Edebiyat hikâyeciliğin en önemli isimleri: Ömer Seyfettin, Refik Halit KARAY, Ahmet Hikmet MÜFTÜOĞLU.

Maupassant tarzı klasik hikâye: Bu hikâye tarzında olay esastır. Olay; serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşan bir plan içinde anlatılır. Hikâye etkileyici bir şekilde bitirilir. Ömer Seyfettin edebiyatımızdaki en önemli temsilcisidir.

Ömer Seyfettin (1884 - 1920)

- ◆ 1911'de Selanik'te **Genç Kalemler** dergisinde çıkan **Yeni Lisan** makalesiyle Milli Edebiyatın dil anlayışını açıklamıştır.
- ◆ Milli Edebiyat dilinin en önemli hazırlayıcısı ve uygulayıcısıdır.
- ◆ Yabancı dillerin kurallarını uygulamayı tamamen reddetmiştir.
- ◆ Arapça ve Farsça tamlamalar ile karşılığı bulunan yabancı kelimeleri, dilden temizlemeyi savunmuştur.
- ◆ Batılı tarzda gerçekçi hikâye yazarlarımızın en önemli temsilcisidir.
- ◆ Maupassant tarzı hikâyeciğin usta temsilcilerindendir.
- ◆ Anlatımında halk dilinden, kültüründen, efsane destan ve tarihi olaylardan beslenmiştir.
- ◆ Hikâyeleriyle halkı eğitme yanlışları düzeltme, kültürel yozlaşmadan kurtarma, halka okuma alışkanlığı kazandırma amacı taşımıştır.
- ◆ Çocukluk hatıraları, Osmanlı tarihi, Balkan savaşı, geri kalmış insanları, topluma örnek olmayan aydın tipleri, yozlaşmış kişileri ve günlük olayları işlemiştir.
- ◆ Hikâyelerin çoğu beklenmedik sonlarla biter.
- ◆ Bazı hikâyelerinde sosyal eleştiri bulunur.
- ◆ Şiir pek yazmamıştır. Yazdıklarında ise hem hece hem de aruzu kullanmıştır.

Ömer SEYFETTİN**Eserleri:**

Hikâye: Kızıl Elma Neresi, Kaşığı, Pembe İncili Kefan, Bomba, Beyaz Lale...

Roman: Efruz Bey

Tiyatro: Mahcupluk İmtihanı

Refik Halit Karay**Refik Halit Karay (1888 - 1965)**

- ◆ Edebiyat Hayatına Fecr-i Ati'de başlamış, daha sonra Milli Edebiyata geçmiştir.
- ◆ Kalem dergisinde "Kirpi" ismiyle mizahi yazılar yazmıştır.
- ◆ Yapıtlarına mizah ve hiciv (eleştiri) hakimdir.
- ◆ Kendisinin çıkardığı Aydede isimli mizah dergisinde Milli Mücadele Karşısı yazılar yazdığı için. Cumhuriyetin ilanından sonra yurtdışına sürgüne gönderilmiştir.
- ◆ Osmanlının son zamanlarında İstanbul Hükümeti adına önemli görevler üstlenmiştir.
- ◆ Memleket Hikâyeleri ve Gurbet Hikâyeleri adlı eserlerinde başarılı gözlem yeteneğini ortaya koymuştur.
- ◆ Memleket Hikâyeleri, Anadolu insanının yaşamının, oralardaki mekânların samimi, gerçekçi ve bizzat yaşanarak yazılması bakımından öykücülüğümüzde çığır açmıştır.
- ◆ Romanlarının çoğunda "kadın" ve "aşk" temasını işlemiştir.
- ◆ Eserlerinde insanların kurnazlıklarına, cahilliklerine ve bencilliklerine vurgu yapmıştır.

Eserleri:

Hikâye: Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri

Roman: Sürgün, Nilgün, Çete, Karlı Dağdaki Ateş

Hiciv: Kirpinin dedikleri, Sakın Aldanma İnanma Kanma

Tiyatro: Deli

Ahmet Hikmet Müftüoğlu (1888 - 1965)

- ◆ Edebiyat Hayatına Servet-i Fünunda başlamış, daha sonra Milli Edebiyata geçmiştir.
- ◆ "Türkçülük" düşüncesinin en önemli temsilcisidir.
- ◆ Türk Yurdu ve Türk Ocakları dergilerinin kurucularındandır.
- ◆ İlk eserlerinde ağır dil kullansa da daha sonra sade bir dili tercih etmiştir.
- ◆ Eserleri:

Hikâye: Haristan ve Gülistan, Çağlayanlar

Roman: Gönül Hanım

Ahmet Hikmet

A. Anlatmaya Bağlı Edebi Metinler

2. Roman

- ♦ Bu dönem romanları toplumsal bir sanat anlayışıyla kaleme alınmıştır.
- ♦ Toplumun ve bireyin problemleri dengeli bir biçimde kaleme alınmıştır.
- ♦ Romanların konularını toplumsal, bireysel konular, millet sevgisi, savaş ve tarih oluşturmaktadır.
- ♦ Romanlarda kullanılan dil sade ve anlaşılırdır.
- ♦ Roman kişileri Anadolu'dan seçilmiştir.
- ♦ Romanlarda mekan ögesi Anadolu coğrafyasıdır.
- ♦ Romanların ana temaları Türkçülük, yanlış batılılaşma, cehalet, yoksulluk gibi toplumsal ve siyasi konulardan alınmıştır.
- ♦ Romanlarda toplumun içerisinde bulunduğu durum gerçekçi bir bakış açısıyla ele alınmıştır.
- ♦ Romanlarda realizm ve natüralizm akımlarında etkilenilmiştir.
- ♦ Dönemin önemli romancıları Refik Halit KARAY, Halide Edip ADIVAR, Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU, Reşat Nuri GÜNTEKİN VE Aka GÜNDÜZ'dür.

Yakup Kadri

Yakup Kadri Karaosmanoğlu (1889 - 1974)

- ♦ Edebiyat Hayatına Fecr-i Ati'de başlamış, daha önceleri Milli Edebiyata karşıyken daha sonra Milli Anlayış çerçevesinde eserler vermiştir.
- ♦ Milli Mücadele'ye bizzat katılmıştır. O sebeple mücadele yıllarını en iyi anlatan sanatçıların başında gelir.
- ♦ Cumhuriyet Edebiyatı Dönemi'nde de eser vermeye devam etmiştir.
- ♦ Gözlem ve tahlil yeteneği oldukça güçlüdür.
- ♦ Romanlarında Türk toplumunun Tanzimat, Meşrutiyet, Kurtuluş Savaşı, Cumhuriyet Dönemi ve sonrasında yaşadığı değişimleri farklılıkları, kuşak çatışmalarını, tarihi olayları işlemiştir.
- ♦ Yapıtlarında Osmanlının Ve Türk toplumunun yaşadığı maceralar görülebilir.
- ♦ Ziya Gökalp'in etkisiyle Milli Edebiyat anlayışını benimsedikten sonra verdiği bütün eserlerin dili sade, açık ve durudur.

Eserleri:

Hikâye: Rahmet, Milli Savaş Hikâyeleri

Roman: Kiralık Konak, Sodom ve Gomore, Nur Baba, Yaban, Ankara

Hatıra: Zoraki Diplomat, Vatan Yolunda

Reşat Nuri Güntekin

Reşat Nuri Güntekin (1889 - 1956)

- ♦ Sanatçı ve müfettiş olarak Anadolu'nun birçok yerini dolaşmış ve oraları yakından tanımıştır.
- ♦ Realizmin etkisi ile yazdığı eserlerinde başarılı bir gözlem yeteneği dikkat çeker.
- ♦ Eserlerinde, Anadolu insanının yaşamı, Cumhuriyet'in ideal tipleri yanlış batılılaşma gibi konular işlemiştir.
- ♦ İlk dönem romanlarında (Çalıkuşu, Dudaktan Kalbe) duygular ve aşk; ikinci dönem romanlarında (Yeşil Gece, Yaprak Dökümü) sosyal konuları işlemiştir.
- ♦ Sanatçı asıl şöhretini "Çalıkuşu" romanı ile kazanmıştır.

Eserleri:

Hikâye: Tanrı Misafiri, Sönmüş Yıldızlar...

Roman: Çalıkuşu, Dudaktan Kalbe, Yeşil Gece, Gizli El, Yaprak Dökümü, Damga, Kavak Yelleri...

Gezi Yazısı: Anadolu Notları

Tiyatro: Tanrı Dağı Ziyafeti, Hançer

Halide Edip Adıvar (1884 - 1964)

- ◆ 1909'da Teali-i Nisvan (Kadınları yükseltme) Derneğini kurmuştur.
- ◆ Milli Mücadele Dönemi'nde çatışmaların olduğu, işgallerin yaşandığı bölgelerde gazetecilik yapmıştır.
- ◆ İşgalin getirdiği yıkımları bizzat görme şansı yakalamış ve bunları eserlerine yansıtmıştır.
- ◆ Halkı Milli Mücadeleye, işgallere karşı tepki göstermeye davet eden mitingler düzenlemiştir.
- ◆ İlk dönem eserlerin feminizm daha sonraki eserlerinde ise Türkçülük akımı etkilidir.
- ◆ Hemen her eserinde kadın kahramanları ön plana çıkarmıştır.
- ◆ Roman ve hikâyelerindeki kişiler, kendi yaşamından ilhamını aldığı kişilerdir.
- ◆ Romanlarının en önemli özelliği başarılı tahlil ve tasvirleridir.
- ◆ Romanlarının eksik yönü ise savruk dilidir.
- ◆ Roman ve hikâyeleri istenilen düzeye ulaşamamıştır.
- ◆ İngiliz Edebiyatını ülkemizde tanınması onun sayesinde olmuştur.
- ◆ 1926'da Atatürk ile fikir ayrılığına düştüğü için ülkeyi terk etmiştir.

Halide Edip**Eserleri:**

Hikâye: Harap Mabretler, Dağa Çıkan Kurt

Roman: Ateşten Gömlek, Sinekli Bakkal, Tatarcık, Seviye Talip, Handan...

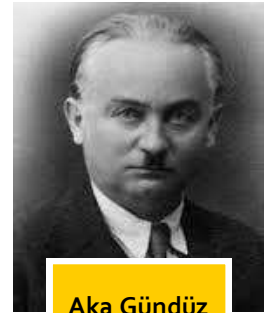
Hatıra: Türk'ün Ateşle İmtihanı, Mor Salkımlı Ev

B. Göstermeye Bağlı Edebi Metinler**Tiyatro**

- ◆ Milli Mücadele dönemi sanatçıları daha çok roman, hikâye ve şiir türünde eser vermişlerdir. Tiyatro türü ise bu türlerle göre daha kısıtlı kalmıştır.
- ◆ Bu dönem tiyatro eserlerinde toplumsal konular işlenmiştir.
- ◆ Eserlerin konularını genellikle eğitim, tarih, siyasi konular, aile, Milli Mücadele, savaş oluşturmaktadır.
- ◆ Eserlerin dili sade ve anlaşılırdır.
- ◆ Bu dönemde Fransız tiyatro yazarlarının eserlerinden yapılan çeviri ve uyarlama çalışmaları devam etmiştir.
- ◆ Türkçülük akımının etkileri belirgindir.
- ◆ Tiyatroda komedi ve dram türünde eserler verilmiştir.
- ◆ Aka GÜNDÜZ, Halide Edip ADIVAR, Reşat Nuri GÜNTEKİN, Refik Halit KARAY, Musahipzade Celal bu dönemde tiyatro eseri veren sanatçıların başında gelmişlerdir.

Aka GÜNDÜZ (1885 - 1958)

- ◆ Mizahi ve edebi şiirler, yazılar yazmıştır.
- ◆ Yapıtlarında imparatorluktan ulusal devlet sürecine geçişi anlatmıştır.
- ◆ Selanik'te yayımlanan "Genç Kalemler" dergisinde çıkan yazılarıyla tanınmıştır.
- ◆ Daha çok sade ve samimi bir üslupla yazdığı popüler romanları ile ünlenmiştir.
- ◆ Romanlarında hem realizmin hem de romantizmin etkisi görülür.
- ◆ Tiyatro eserleri, şiirler ve hikâyeler yazmıştır.

Aka Gündüz**Eserleri:**

Roman: Dikmen Yıldızı, Bir Şoförün Gizli Defteri, İki Süngü Arasında

Tiyatro: Köy Muallimi, Yarım Osman, Mavi Yıldırım, Beyaz Kahraman

Şiir: Bozgun

Gökhan ULUKAN
Türk Dili ve
Edebiyatı Öğrt.